

Plan Sociale Veiligheid (Incl. Pestprotocol)

Basisschool De Wereldboom

De Wereldboom
BASISSCHOOL

(Versie 19-12-2022)

Inhoud

Voorwoord	4
Hoofdstuk 1	5
Een gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden, en afspraken	5
1.1 Inleiding sociaal veilig schoolklimaat	5
1.2 Duidelijke regels en afspraken vanuit gezamenlijke normen en waarden	5
Hoofdstuk 2	6
Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico's.....	6
2.1 Monitoring.....	6
Hoofdstuk 3	7
Het scheppen van voorwaarden, beleggen van taken en samenwerken met alle betrokkenen	7
3.1 Vertrouwenspersoon	7
3.2 Veiligheidscoördinator	7
3.3 De 'Handelingsgericht werken' (HGW) gesprekken.....	7
3.4 Informatie.....	7
3.5 Een school brede aanpak tegen pesten	8
3.6 Anti-pestcoördinatoren.....	8
3.7 Protocol tegen pesten	8
Hoofdstuk 4	9
Positief pedagogisch handelen	9
4.1 Pedagogisch vakmanschap.....	9
Hoofdstuk 5	10
Preventieve activiteiten en programma's in de school	10
5.1 Gouden weken	10
5.2 Groepsregels	10
5.3 Preventieve groepsgesprekken.....	10
5.4 Methoden.....	10
5.5 Time-out methode	11
Hoofdstuk 6	12
Tijdig signaleren van en effectief handelen bij grensoverschrijdend gedrag	12
6.1 Registratie	12
6.2 Afhandeling incidenten	12
6.3 zelfevaluatie en feedback op eigen gedrag middels een IK-formulier	12
Hoofdstuk 7	13

Protocol tegen pesten.....	13
7.1 Het belang van een protocol tegen pesten.....	13
7.2 Wat is pesten?.....	13
7.2.1 Wat is het verschil tussen plagen en pesten?.....	14
7.2.2 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?.....	14
7.2.3 Wat zijn signalen voor een peestsituatie?.....	14
7.3 Visie op het pedagogisch klimaat.....	15
7.4 Sociaal-emotionele vorming met Kwink.....	16
7.5 Signalering.....	16
7.6 Aanpak.....	17
7.7 Het stappenplan (na een melding van pesten).....	18
7.7.1 Het stappenplan en de rol van de directeur.....	18
7.8 Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?.....	19
7.8.1 Externe hulp.....	19
7.8.2 Schorsing en verwijdering.....	19
7.9 Commitment.....	21
8.0 Bijlage I.....	22
8.1 Bijlage II.....	24
8.2 Bijlage III.....	25
8.3 Bijlage IV.....	26

Voorwoord

In augustus 2015 is de wet sociale veiligheid op school in werking getreden. In deze wet is opgenomen dat een school voor iedere leerling een sociaal veilige leeromgeving dient te waarborgen. In dit plan is onze sociale veiligheid beschreven.

Daar blijft het niet bij. Het plan moet leven binnen ons team, ouders, leerlingen en maatschappelijke partners en wordt dus jaarlijks op de schoolagenda geplaatst, ter evaluatie of wanneer aanpassing nodig is.

Hoofdstuk 1

Een gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden, en afspraken

1.1 Inleiding sociaal veilig schoolklimaat

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en -vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelingsproces. In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt er adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien. De school waarborgt de sociale veiligheid van leerlingen en leerkrachten. Daartoe is allereerst vastgesteld welke (ernstige) incidenten de school onderscheidt. Dit zijn:

- fysiek geweld
- intimidatie en/of bedreiging met fysiek geweld
- intimidatie en/of bedreiging via msn, sms, e-mail of Internet
- pesten, treiteren en/of chantage
- seksueel misbruik
- seksuele intimidatie
- discriminatie of racisme
- vernieling
- diefstal
- heling
- (religieus) extremisme

1.2 Duidelijke regels en afspraken vanuit gezamenlijke normen en waarden

Op onze school werken we met duidelijke regels en afspraken, die in samenspraak met de leerlingen zijn opgesteld.

Voor iedereen op De Wereldboom gelden de volgende zes kapstokregels:

- We lossen problemen zelf op; als het niet lukt vragen wij om hulp
- We zijn aardig voor elkaar
- We zijn zuinig op alle materialen
- We praten rustig in de school
- We wandelen in de school
- We zijn behulpzaam

Hoofdstuk 2

Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico's

2.1 Monitoring

Om in kaart te brengen in welke mate onze leerlingen zich sociaal veilig en vaardig voelen maken we gebruik van een aantal instrumenten:

- Het leerlingvolgsysteem 'KIIK 0-7' voor onze peuters en kleuters (2x per jaar)
- Het leerlingvolgsysteem 'leerling in beeld' – leerlingen vragenlijst groepen 5 t/m 8 (2x per jaar)
- Het leerlingvolgsysteem 'Leerling in beeld' – leerkracht vragenlijst groepen 3 t/m 8 (2x per jaar)
- De door ons gebruikte methode: Kwink.
- Het afnemen van kindgesprekken

De resultaten van de vragenlijsten van de leerkrachten en van de leerlingen worden besproken en waar nodig worden interventies ingezet.

Hoofdstuk 3

Het scheppen van voorwaarden, beleggen van taken en samenwerken met alle betrokkenen

3.1 Vertrouwenspersoon

Op basisschool De Wereldboom hebben wij een vertrouwenspersoon (Chana Mack). Bij diens afwezigheid kunnen ouders terecht bij de directeur van de school (Martijn de Poorter).

Elke ouder of leerling kan op de vertrouwenspersoon een beroep doen als ze problemen hebben, waar ze niet met iedereen over kunnen of durven te praten. Het spreekt vanzelf dat elk gesprek ook vertrouwelijk behandeld wordt.

3.2 Veiligheidscoördinator

Een veiligheidscoördinator is een medewerker in de school, verantwoordelijk voor veiligheidszaken in de school, meestal meer in het bijzonder voor de sociale veiligheid. De veiligheidscoördinator organiseert voorlichting, cursussen, trainingen en overleggen. Deze persoon is door zijn positie, ervaring en opleiding de aangewezen persoon om de orde en de rust in de school te bevorderen, en daartoe maatregelen te nemen.

Basisschool De Wereldboom beschikt over een veiligheidscoördinator.

Dit is de directeur van de school: Martijn de Poorter.

3.3 De 'Handelingsgericht werken' (HGW) gesprekken

We willen investeren in partnerschap tussen ouders en school. Ouderbetrokkenheid is een sleutel voor schoolsucces. Ouders zijn belangrijke partners in het leren en ontwikkelen van het kind.

Om het onderwijs en de begeleiding zoveel mogelijk af te stemmen op elk individueel kind worden er in de eerste weken van het schooljaar HGW gesprekken gevoerd tussen de leerkrachten en ouders. Dit HGW gesprek is gericht op de sociaal emotionele ontwikkeling. Zo leren we elk kind al snel goed kennen. Vanaf groep 5 worden ook de kinderen verwacht op dit oudergesprek. Naast de ouders krijgen ook de kinderen uit de groepen 5 t/m 8 een vragenlijst om voorafgaand aan het gesprek in te vullen. Deze vragenlijsten worden besproken tijdens het oudergesprek.

3.4 Informatie

In de schoolgids worden ouders en maatschappelijke partners uitgebreid geïnformeerd over aspecten van sociale veiligheid. Zie hiervoor ook de klachtenprocedure in de schoolgids op onze website.

3.5 Een school brede aanpak tegen pesten

Om een sociaal veilig klimaat te creëren, zet de school meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel- groeps en schoolniveau. Ook betreft de school de ouders en de omgeving bij de aanpak. Grensoverschrijdend gedrag, zoals pesten, houdt meestal niet op bij het verlaten van het schoolplein. Het kan zich voortzetten op weg naar huis, bij de sportvereniging en op internet.

Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokken partijen is dan ook noodzakelijk. Maatregelen moeten zich niet alleen richten op de leerling die grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar ook op de schoolomgeving, de thuisomgeving en op leeftijdsgenoten.

3.6 Anti-pestcoördinatoren

Onze school heeft twee anti-pestcoördinatoren. Voor onze locatie aan de Sportlaan is dit Lesley Dobbelaar en voor onze locatie aan de Tabakstraat is dit Chana Mack. De anti-pestcoördinatoren hebben als taak ondersteuning te bieden aan kinderen, ouders en leerkrachten op het gebied van pesten. Zij brengen de situatie in kaart en bekijken welke acties mogelijk zijn om de peestsituatie op te lossen.

3.7 Protocol tegen pesten

Onze school heeft een protocol tegen pesten waarin staat beschreven hoe de school preventief en curatief omgaat bij pesten.

Ons pestprotocol wordt in hoofdstuk 7 beschreven.

Hoofdstuk 4

Positief pedagogisch handelen

4.1 Pedagogisch vakmanschap

Leerkrachten spelen een belangrijke rol bij het creëren van een sociaal veilig klimaat. Wij kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen. Ook dragen wij normen en waarden uit en laten wij leerlingen voorbeeldgedrag zien. Dit alles vereist pedagogisch vakmanschap. Het is belangrijk dat de schoolleiding leraren hierin stuurt en coacht en dat leraren zich op dit terrein blijven professionaliseren. Het begin van het schooljaar is cruciaal voor het realiseren van een sociaal veilig klimaat in een klas. Dan begint de groepsvorming. De eerste weken van het schooljaar zijn daarom ontzettend belangrijk voor het creëren van een goed pedagogisch klimaat in de klas. Op basisschool De Wereldboom zetten we de Gouden Weken in om een goede basis voor een fijne sfeer te leggen. De leraar speelt tijdens dit proces een essentiële rol.

Hoe bouwt een leraar op Basisschool De Wereldboom deze relatie zo goed mogelijk op?

Hieronder enkele voorbeelden:

- Door gebruik te maken van coöperatieve werkvormen.
- Door de leerlingen goed te kennen: naam, gezinssituatie, hobby's, talenten en meer.
- Door in de eerste schoolweken en na vakanties, iedere dag een groepsvormende activiteit te doen met de groep.
- Door samen groepsregels te maken: hoe willen we dit jaar dat we in de groep met elkaar omgaan?
- Door klassikaal complimenten te geven.
- Door regelmatig de tijd te nemen om schoolregels en klassenregels van betekenis te voorzien. Wat wordt ermee bedoeld en wat willen we ermee bereiken?

Schooljaar 2017-2018 heeft het team van De Wereldboom een training bij het RPCZ gevolgd omtrent pedagogisch klimaat en positieve groepsvorming.

Schooljaar 2021-2022 en 2022-2023 heeft het team van De Wereldboom nog een training bij het CPC gevolgd omtrent Pedagogisch Tact.

Bovenstaande draagt concreet bij aan een duurzaam schoolklimaat. Leerlingen ontwikkelen op onze school een houding en vaardigheden waar zij hun leven lang baat bij hebben. Zo ontstaat een stevige structuur waarmee zij de uitdagingen waar zij voor staan krachtig en vol vertrouwen aankunnen.

Hoofdstuk 5

Preventieve activiteiten en programma's in de school

5.1 Gouden weken

Zelfs als de leerkracht dezelfde groep meeneemt, zal het effect van minstens 6 weken vakantie merkbaar zijn. Kinderen zijn letterlijk en figuurlijk gegroeid. De groep heeft elkaar een langere tijd niet gezien, waardoor het groepsvormingsproces van vooraf aan begint. In onze situatie kan het zo zijn dat niet alleen de leerkracht voor de groep, maar ook de groepssamenstelling verandert. Dat betekent dat er een nieuwe groep gevormd is. In beide gevallen is groepsvorming een essentieel onderdeel van de opstart van het nieuwe schooljaar. Om het groepsgevoel, het samen zorgen voor elkaar te stimuleren starten we elk jaar met de Gouden Weken. Tijdens deze weken worden ook de groepsregels en groepsafspraken gemaakt. Na de kerstvakantie herhalen we dit. Deze weken noemen ze de Zilveren weken.

5.2 Groepsregels

Groepsregels ontstaan samen met de kinderen in de klas tijdens de eerste weken van groepsvorming (de gouden weken). Deze zelf geformuleerde, positieve groepsregels worden zichtbaar in de groep opgehangen en door de kinderen ondertekend. Deze regels worden regelmatig besproken en vooral tijdens succesmomenten benadrukt.

5.3 Preventieve groepsgesprekken

Deze vinden wekelijks op een vast tijdstip plaats, het hele jaar door. In de bovenbouw wordt gebruik gemaakt van een klassenschrift en de deugdenboom. Er wordt teruggeblikt op de afgelopen week waarbij veel positieve feedback (a.d.h.v. deugden) wordt gegeven door leerkracht en leerlingen. Ook blikken we vooruit en bespreken we verbeterpunten.

5.4 Methodes

De school beschikt over een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling (Kwink).

De groepen 5 t/m 8 werken naast de methode Kwink ook met De Deugdenboom. De lessen sociaal-emotionele ontwikkeling staan in het teken van de ontwikkeling van goed (passend) gedrag. Het gehele schooljaar, maar met name aan het begin van het schooljaar en na de kerstvakantie, steken we in op een positieve groepsvorming (De Gouden en Zilveren Weken).

5.5 Time-out methode

Time-out betekent een time-out van positieve bekrachtiging (belonende ervaringen). Het is een procedure die wordt gebruikt om ongewenst gedrag te verminderen. Op De Wereldboom werken we in alle groepen op dezelfde wijze met een time-outplek (In groep ½ staat de time out plek gelijk aan “de toverstoel”).

De time-outplek is een middel om preventief en wanneer nodig curatief te handelen zodra de leerkracht of de leerling merkt dat er sprake is van overprikkeling / ongewenst gedrag. De time-outplek kan dan de mogelijkheid bieden even tot rust te komen. De leerling mag op de time-out plek een leesboek lezen, in het tekenschrift tekenen of even “niets” doen. Het moet de leerlingen duidelijk zijn dat de time-outplek een herstelplek is, een kans om rustig te worden om zo weer mee te kunnen doen met de groep. De time-out plek is geen strafplek.

Organisatie van de time out

De leerling heeft 1 of meerdere time-out kaartjes. De leerling levert het kaartje preventief in (voelt emotie aankomen). De leerkracht heeft ook time-out kaartjes en kan ook een time out kaartje geven aan de leerling. De time out duurt altijd 10 minuten en vindt plaats in de hal. Er wordt daar geen gesprek gevoerd en ook niet gepraat. Dit voorkomt dat het aantrekkelijk is daar te zijn. Iedereen heeft zijn werk. De leerkracht houdt de tijd bij en gaat na 10 minuten de leerling terug halen. De leerkracht verlengt niet wegens ‘wangedrag’ op de gang. 10 minuten is 10 minuten. De leerkracht zegt wat ze doet en doet wat ze zegt.

Organisatie van de time out op het schoolplein en algemene ruimtes

In het geval dat een leerling een time-out nodig heeft op het schoolplein dan kan/mag de leerling naar binnen/naar de hal en levert zijn kaartje na de pauze in bij de leerkracht.

Leren van de time out

Het kunnen vervolmaken van een time out op de gang wordt zo dus een oefening, die positief besproken kan worden. Op deze manier leert het kind dat een time out op de gang óók een oefensituatie is en geen straf. De leerkracht weet dat een time out geen verwijdering van het kind inhoudt die een soort illusionaire rust geeft. Het is een oefening voor het kind, die de leerkracht in regie toepast. De oefening wordt nabesproken zoals je een training nabespreekt.

Voordelen van Time Out

- De leerling leert zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen voor ongewenst gedrag.
- De leerling leert gemakkelijker te onderscheiden welk gedrag aanvaardbaar en welk onaanvaardbaar is.
- De leerling begint meer zelfcontrole te leren.

Door time-outs schriftelijk te registreren kan de leerkracht zien of de procedure het beoogde gedrag vermindert. Ook kan een beloning worden gekoppeld aan het ontvangen van een bepaald aantal time-outs op een dag of een kleinere periode.

Hoofdstuk 6

Tijdig signaleren van en effectief handelen bij grensoverschrijdend gedrag

6.1 Registratie

Onze school beschikt over het registratiesysteem Parnassys. Leerkrachten noteren incidenten in Parnassys.

6.2 Afhandeling incidenten

We maken leerlingen vaardig om conflicten te voorkomen en daar waar ze zijn ontstaan zelf op te lossen. We leren kinderen, wanneer ze het conflict niet zelf kunnen oplossen, dit aan te geven bij de leerkrachten. Indien het incident zodanig ernstig is volgen er disciplinaire maatregelen.

Incidenten worden in eerste instantie afgehandeld door de leraar. Als zaken niet opgelost kunnen worden wordt de directeur betrokken bij de afhandeling. Ook ouders worden betrokken bij de aanpak van incidenten door hen direct te benaderen. Tevens wordt in voorkomende gevallen het bestuur en (in overleg met het bestuur) derden betrokken bij de afhandeling van klachten.

6.3 zelfevaluatie en feedback op eigen gedrag middels een IK-formulier

In groep 3 t/m 8 krijgen de kinderen die in een conflictsituatie terechtkomen een Ik-formulier (zie bijlage I). Vanuit de gestelde regels en het eigen gedrag beschrijven zij samen met de leerkracht op wat er verkeerd is gegaan. Belangrijk is dat er niet wordt afgeschoven of redenen/oorzaken van buitenaf worden aangehaald. Dus pure gedragsbeschrijving van het "IK" (er komt geen ander in voor). Nadat het formulier samen met de leerkracht is ingevuld gaat het mee naar huis ter ondertekening. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht middels een mailtje. Vervolgens wordt het ingevulde ondertekende formulier ingescand en in Parnassys geplaatst.

Hoofdstuk 7

Protocol tegen pesten

7.1 Het belang van een protocol tegen pesten

Dit protocol tegen pesten is onderdeel van het Sociale Veiligheidsplan van De Wereldboom. We beschrijven hierin hoe we actief inhoud geven aan het voorkomen van pesten en wat we ondernemen indien er toch wordt gepest.

Er zijn verschillende visies ten aanzien van het belang van een protocol tegen pesten.

De visie van De Wereldboom over het belang hiervan:

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Wij willen dan ook een sociaalpedagogisch klimaat creëren waarin ieder kind zich ondersteund, betrokken, veilig en geaccepteerd voelt.

Met behulp van dit protocol tegen pesten laten we zien dat we tegen pesten zijn en dat we pesten willen voorkomen: ‘Samen maken we er een fijne school van’.

7.2 Wat is pesten?

In deze paragraaf wordt het begrip ‘Pesten’ beschreven. Basisschool De Wereldboom hanteert de volgende beschrijving.

*Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Slachtoffers zijn minder sterk dan pesters en kunnen zich dus niet goed verdedigen.*

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Facebook en Whatsapp.

7.2.1 Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

In deze paragraaf wordt het verschil tussen plagen en pesten beschreven. Dit verschil is soms erg moeilijk aan te geven. Basisschool De Wereldboom onderscheidt een aantal factoren die plagen van pesten onderscheiden. Grappen maken en plagen mag. De ene keer plaagt iemand jou, de andere keer plaag je terug. Je kunt er samen vrolijk om lachen. Het blijft voor allebei echt leuk.

- ✓ Pesten gebeurt met opzet, plagen niet;
- ✓ Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen;
- ✓ Bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk.

Bij plagen is het dus niet de bedoeling om iemand bewust te kwetsen. Bij plagen blijft de verstandhouding en het onderlinge respect tussen kinderen behouden.

Kinderen bepalen zelf wat ze leuk en prettig vinden en wat niet.

Kinderen bepalen zelf de grens tussen:

- Ja, dat vind ik leuk en prettig! en
- Nee, dat vind ik vervelend en dat doet pijn!

Kinderen moeten daarbij helder hun grens aangeven door duidelijk 'NEE' of 'STOP' te zeggen. Anderen moeten deze grens respecteren. Een pester stapt over de grens tussen 'ja' en 'nee'. Z'n slachtoffer vindt het niet leuk en niet prettig. Maar de pester doet het toch.

7.2.2 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?

Uit onderzoek blijkt dat elk kind in de klas een rol heeft bij pesten. Het is daarom erg belangrijk om de verschillende rollen te onderscheiden. In deze paragraaf worden de verschillende rollen beschreven. Basisschool De Wereldboom hanteert de volgende indeling

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

7.2.3 Wat zijn signalen voor een peestsituatie?

Het is niet gemakkelijk om pesten te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Wat belangrijk is, is dat het gaat om een verandering in het gedrag van het kind.

Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk met name in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind gepest wordt:

- Het kind is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- Het kind vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- Het kind wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- Het kind klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- Het kind komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- Het kind raakt steeds spullen kwijt;
- Het kind raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- Het kind trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- Het kind is angstig en gespannen;
- Het kind is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- Het kind heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- Het kind heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- Het kind is chagrijnig, snel boos of lastig;
- Het kind is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- Het kind weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Naast onze eigen waarneming en die van de ouders is het ook belangrijk te letten op de andere kinderen in de klas. In hoeverre is er sprake van echte tolerantie, bijvoorbeeld voor verschillen? Een lage tolerantie kan de basis vormen voor onderlinge irritaties, die uitmonden in pestgedrag.

Mogelijke oorzaken van pestgedrag

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

7.3 Visie op het pedagogisch klimaat

Wij willen dat elk kind iedere dag met plezier naar school gaat en zo veel mogelijk leert. Wij werken aan een fijne sfeer in de groepen en de leerkrachten doen er alles aan om uit uw kind te halen wat er in zit. Wij willen een sfeer in de school waar kinderen niet alleen leren, maar zich ook kunnen ontwikkelen in een houding van zelfvertrouwen, zelfkennis, creativiteit en sociaal positief gedrag. De leerkracht benadert het kind positief en richt de aandacht op de sterke kanten van het kind. Door het positieve gedrag of de capaciteiten te belonen krijgt het kind een positief beeld van zichzelf en zal het zich daar naar gedragen. Ook vertellen we de kinderen dat er regels gelden op school. Orde en regelmaat zorgen er voor dat er ruimte en aandacht is voor elk kind.

7.4 Sociaal-emotionele vorming met Kwink

Met ingang van schooljaar 2018-2019 werken wij met de methode Kwink. Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). De methode is bedoeld voor de groepen 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink zorgt met een groepsbrede aanpak voor een veilige en open sfeer in de klas, waardoor verstorend gedrag zoals pesten wordt voorkomen. Kwink sluit met 20 lessen per jaar aan bij vijf belangrijke levensvaardigheden: besef van jezelf, zelfmanagement, besef van de ander, relaties hanteren en keuzes maken. Elke les stelt één van deze competenties centraal. Tevens houdt Kwink nadrukkelijk rekening met het groepsproces.

7.5 Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

7.6 Aanpak

Als er desondanks toch gepest wordt, zal het stappenplan in werking treden. Er wordt hulp/steun geboden aan de gepeste, de pester en de ouders. Bovendien wordt de groep bij het pestprobleem betrokken. Pesten is een groepsproces en een probleem van de groep, dus is de gehele groep nodig om dit op te lossen. Het is van belang dat kinderen leren inzien dat zij allemaal zelf invloed kunnen hebben op het pesten.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Het aanbieden van hulp door de leerkracht, de anti-pest coördinator, de IB-er en/of directeur.

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het aanbieden van hulp (desnoods verplicht) de leerkracht, de anti-pest coördinator, de IB-er en/of directeur.

Het betrekken van de (midden)groep bij het pesten

- De leerkracht bespreekt het pesten met de klas en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.
- De leerkracht komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders en/of verwijst ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale weerbaarheids-) training aan bijdragen.

7.7 Het stappenplan (na een melding van pesten)

1. De leerkracht praat eerst met de gepeste en later met de pester apart (zie leidraad voor deze gesprekken in bijlage II en III)
De leerkracht bespreekt signalen van pestgedrag altijd met de anti- pestcoördinator.
2. De leerkracht heeft een gesprek met beide leerlingen → probeert tot goede afspraken te komen.
3. De leerkracht neemt contact op met de ouders van de pester en de gepeste en betreft ouders bij de aanpak → De leerkracht bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
4. De leerkracht praat met de klas → In verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid iedere leerling heeft. Deze kinderen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. De focus van dit gesprek ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat stap 4 wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.
5. Indien het probleem blijft doorgaan → meldt de leerkracht het pestgedrag aan de directeur en de IB-er → de leerkracht geeft directeur en IB-er de notities van de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt. De leerling of leerlingen die blijven pesten schrijven onder begeleiding van de leerkracht een concreet plan om hun gedrag te veranderen. Dit wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders(s)/verzorger(s) van het kind. Als kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek en zullen er passende maatregelen getroffen worden.

7.7.1 Het stappenplan en de rol van de directeur

De directeur kan de rol van de leerkracht overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt. De directeur heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden. In het contact met de pester is het doel driedig, namelijk:

- a. confronteren
- b. mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
- c. helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.

De directeur stelt de betrokken ouders op de hoogte bij herhalingsgedrag → verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject. Als geen verbetering geconstateerd wordt krijgt de pestende leerling een sanctie. Indien wenselijk/noodzakelijk wordt deskundige hulp ingeschakeld: intern of extern.

7.8 Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?

Het kan voorkomen dat, ondanks dat de curatieve aanpak herhaaldelijk is toegepast, het pesten blijft bestaan. Vaak is er dan iets anders met het kind aan de hand. Mocht dit voorkomen, dan neemt basisschool De Wereldboom de volgende stappen.

7.8.1 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De school neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin).

7.8.2 Schorsing en verwijdering

‘In geval van ernstige verstoring van de rust of veiligheid op school en/of als de schoolregels bij herhaling worden overtreden, kan een leerling, als na herhaalde waarschuwing geen verbetering in het gedrag optreedt, wegens wangedrag van school worden verwijderd. Dit kan ook als er niet langer respectvol met de identiteit van onze school wordt omgegaan.

Over het toelaten, verwijderen en schorsen van leerlingen beslist het bestuur. De groepsleerkracht, de directie en de ouders/verzorgers moeten worden gehoord.

Bij verwijdering van school moet het bestuur ervoor zorgen dat een andere school bereid is de betreffende leerling toe te laten.

Als er sprake is van ernstig ongewenst agressief gedrag door een leerling, waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht, ondernemen wij de onderstaande stappen die kunnen leiden tot schorsing en mogelijk verwijdering.

Er worden 3 vormen van maatregelen genomen:

- 1.) time-out
- 2.) schorsing
- 3.) verwijdering

Time-out

Een ernstig incident leidt tot een time-out met onmiddellijke ingang. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- In geval van een time-out wordt de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd.
- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden de ouders/verzorgers onmiddellijk van het incident en de time-out gemotiveerd op de hoogte gebracht (zie noot 1).
- De time-out maatregel kan éénmaal worden verlengd met 1 dag. Daarna kan de leerling worden geschorst conform de schorsingsprocedure. In beide gevallen dient de school vooraf of – indien dat niet mogelijk is – zo spoedig mogelijk na het effectueren van de maatregel contact op te nemen met de ouders.
- De ouders/verzorgers worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Hierbij is de groepsleerkracht en een lid van de directie van de school aanwezig.
- Van het incident en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen (zie noot 2).
- De time-out maatregel kan alleen worden toegepast na goedkeuring door de directie van de school.
- De time-out maatregel wordt na toepassing schriftelijk of per mail gemeld aan het bevoegd gezag.

Schorsing

Pas bij een volgend ernstig incident, of in het afzonderlijke geval dat het voorgevallen incident zo ernstig is, kan worden overgegaan tot een formele schorsing. De wettelijke regeling voor het openbaar onderwijs is hierbij van toepassing. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Het bevoegd gezag van de school wordt voorafgaand aan de schorsing in kennis gesteld van deze maatregel en om goedkeuring gevraagd.
- Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school onttrokken. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden (zie noot 3).
- De schorsing bedraagt maximaal 1 (één) week (zie noot 4).
- Van elke schorsing langer dan een dag, wordt melding gedaan bij de inspectie van het onderwijs.
- De betrokken ouders/verzorgers worden door de directie uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen.
- Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen.
- Het verslag wordt ter kennisgeving verstuurd aan:
  - o Het bevoegd gezag
  - o Regionaal Bureau Leerlingzaken Zeeuws-Vlaanderen
  - o De inspectie onderwijs
- Ouders kunnen beroep aantekenen bij het bevoegd gezag van de school. Het bevoegd gezag beslist uiterlijk binnen 14 dagen op het beroep.

Verwijdering:

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident, dat ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering. De wettelijke regeling voor het onderwijs is hierbij van toepassing. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag.
- Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht en de directie te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt wat aan de ouders ter kennis worden gesteld en door de ouders voor gezien wordt getekend.
- Het verslag wordt ter kennisgeving opgestuurd naar
  - o Regionaal Bureau Leerlingzaken Zeeuws-Vlaanderen
  - o De inspectie onderwijs
- Het bevoegd gezag informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift.
- De ouders krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen.
- Het bevoegd gezag is verplicht de ouders te horen over het bezwaarschrift.
- Het bevoegd gezag neemt een uiteindelijke beslissing binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift.
- Een besluit tot verwijdering is pas mogelijk nadat een andere basisschool of een andere school voor speciaal onderwijs is gevonden om de leerling op te nemen of dat aantoonbaar is dat het bevoegd gezag, gedurende acht weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling elders geplaatst te krijgen.

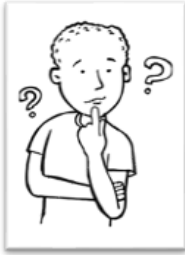
- Noot 1: Als veiligheid voorop staat, en dat zal regelmatig het geval zijn, moet de time-out niet afhankelijk gesteld worden van het contact met ouders. De vraag blijft dan staan wat er moet gebeuren als de ouders niet te bereiken zijn. Het verwijderen uit de klas en opvang elders is dan nog een oplossing.
- Noot 2: De time-out is geen officieel instrument, maar kan niettemin bruikbaar zijn bij onveilige situaties of bij het herstellen van de rust binnen de school: het is principieel geen strafmaatregel maar een ordemaatregel in het belang van de school; daarom geen aantekening van de time-out maar van het incident in het dossier van de leerling.
- Noot 3: Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen (denk aan cito-entree of eindtoetsen) wordt belemmerd. Dit vraagt passende maatregelen, bijv. het wel tot de school toelaten voor het doen van deze toets. Daarnaast kan het beschikbaar stellen van (thuis)studiemateriaal tot de mogelijkheden behoren.
- Noot 4: Wezenlijk is dat de schorsing aan een maximum termijn gebonden is; zij mag geen verkapte verwijdering worden; de termijn is zo gekozen dat in het ernstigste geval de school voldoende tijd ter beschikking heeft om een eventuele verwijderingsbeslissing op zorgvuldige wijze voor te bereiden.

7.9 Commitment

Alle aan de Wereldboom verbonden partijen onderschrijven het volgende:

- Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.
- Om een passend en afdoend antwoord te vinden op het probleem pesten, gaan we uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouders, leerkrachten en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.
- Er wordt geld beschikbaar gesteld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, de aanschaf van boeken en andere informatie kan worden bekostigd.
- Dit document wordt minimaal één maal per jaar geëvalueerd en daar waar nodig aangepast. Het protocol tegen pesten is geplaatst op de website van de school.

8.0 Bijlage I

Ik-formulier

Naam:

Groep:

Wat is er gebeurd?

1. Wat was je aan het doen voor het gebeurde?

.....
.....

2. Wat gebeurde er?

.....
.....

3. Wanneer gebeurde het? Wie waren erbij en waar gebeurde het?

.....
.....

4. Wat gebeurde er daarna?

.....
.....

5. Wat vind ik er nu van.

.....
.....

Waarom is mijn gedrag niet goed?

Aan welke kapstokregel heb ik mij niet gehouden?

- We praten rustig in de school
- We wandelen in de school
- We zijn behulpzaam
- We zijn zuinig op alle materialen
- We zijn aardig voor elkaar
- We lossen problemen zelf op, als dat niet lukt vragen we om hulp

Wie had last van mijn gedrag en waarom?

.....
.....

Hoe ga ik het nu oplossen?

.....
.....
.....

Hoe kan ik het de volgende keer voorkomen?

.....
.....
.....

Besproken met de meester/juf

Datum:

Handtekening:

Gezien door ouder

Datum:

Handtekening:

8.1 Bijlage II

LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET DE GEPESTE LEERLING

Vooraf:

- Beloof de gepeste leerling nooit vertrouwelijkheid
- Complimenteer de gepeste leerling met het feit dat de leerling het probleem durft aan te pakken

Feiten:

- Klopt het dat je gepest wordt? → (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? → doorvragen: zijn er nog meer?
- Waar en wanneer word je gepest? → doorvragen: zijn er nog meer plekken?
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er kinderen die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
- Leg ook een link naar ouders: met ouders zal ook overleg zijn/komen

8.2 Bijlage III

LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET EEN LEERLING DIE PEST

Voordat er een gesprek met de pester wordt gehouden is geverifieerd dat degene met wie het gesprek plaatsvindt inderdaad schuldig is aan pestgedrag.

Het doel van dit gesprek is vierledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het maken van afspraken om het pestgedrag te doen laten stoppen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is

- *probleemgericht*. Richt je op gedrag wat waar te nemen is en geef geen interpretaties. Bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat is vervelend voor Piet. Zeg niet: Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!
- *relatiegericht*. Je communiceert heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg niet: Je bent heel gemeen. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing.
- *specifiek blijven*. Je noemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en nooit. Hiermee voorkom je dat kritiek algemeen wordt.
- *veranderingsgericht*. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

- Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom?
- Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.
- Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat gaat 'de pester' daaraan doen?
- Bied zo nodig hulp aan van het ondersteuningsteam (op vrijwillige basis)

Het pestgedrag moet stoppen

- Maak afspraken wat je van de pester verwacht om het pestgedrag te laten stoppen
- Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie stappenplan)

8.3 Bijlage IV

TIME OUT -kaartjes

